

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Vtrum licea pecuniam vnus regionis pro pecunia alterius vbi plus ualet
commutare, an non.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

QVÆSTIO XII.

DE NVMERORVM CAMBIO
ratione diuerſe eorum æſtima-
tionis in diuerſis locis aut
temporibus .

ARTICVLVS I.

*Verum licet pecuniam vnus regionis pro
pecunia alterius ubi plus valet
commutare .*

Vo ad uſitata cambiorū gene-
ra, nos inſinuemus queritur,
an licita ſit cābitio pecunia-
rum diuerſarum regionum,
quæ ſub eodē pondere & nu-
mero diuerſi ſunt ualoris? Et arguit a par-
te affirmatiua Qui tribuit ducatum unum
pro alio eiufdem auri eiufdemq; ponderis
legitimum facit mutuum . Nam nihil ſibi
petit reſtitui, niſi id quod cōfert, ergo illud
eſt licitum perinde ac ſi frumentum mu-
tues eadem tibi meſura reddendum, etiā
ſi tempore ſolutionis pluriſ ualeat. Secun-
do . Si ego tibi decē mutuo ducatos, quos
mihi elapſo anno reſtituas, quamuis tēpo-
re ſolutionis pretium ducati fuerit lege au-
ctum, poſſum ex te eundem ducatorū nu-
merum recipere, ergo pari modo ſi pluriſ
in alio loco æſtimetur aurū, poſſum perci-
pere idem pondus. In cōtrarium eſt, quod
iuſtitia non fert ut plus recipias quā tradi-
diſti, niſi ſit pretium pro re aequalicita, ſi
ergo ducatum hic contuleris ualentem unum
decim regaliā argentea, debitor non tene-
tur reſtituere ualentem duodecim.

In ingreſſu ſtatim materiæ cambiorum
quæ ſuper commutatione monetari fundā-
tur, ratione diuerſis ualoris, in quibus tota
uerſatur Cambiorum ambiguitas, ad notā-
dum in primis eſt, non eſſe committendas
diuerſas cambiendi rationes. Modo enim
non diſputamus, utrum pro translatione
pecuniæ ad alium locum ſas ſit pretiū exi-
gere? id enim iam conſtitutum eſt, ſed
tantum quærimus utrum illa ratione ſe-
cluſa liceat cambire monetam hic minus
ualentem cum eadem pluriſ alibi æſtima-
ta? Secundo notandum eſt quatuor modis
contingere poſſe, vnam monetam plus in

Qq 3 vno

Primū
argu.

Secūdū
argum.

Senſus
qōnis.

Ad præſens. Neque ſatis facere videtur ra-
tio, quod id recipiatur tamquam ſpēdi-
um cuſtodie, eo quod eſt pecuniarum cu-
ſtos. Nam ſi pecunia illa, ſua eſt propria, ſi
ibi incumbit cuſtodire.
Cenſio
illa.
His nihilominus non obſtantibus, affir-
matiua reſpondetur conſuſione, eiufmo-
di ſpēdium iure poſſe recipi non quidem
ut reor, ob rationes illas iam modo reſuta-
tas, ſed ob hoc, quod tunc camplores ſint
veluti mercatorum depoſitarij ac fideiuſ-
ſores, ob neceſſitatem iam modo explica-
tam, huius muneris & obſequij gratia cō-
ſtitutum illis cenſetur hoc genus ſpēdi-
dij, ut quoties pecuniam numerauerint, il-
la quinque in ſingula milliaria ſuſcipiant.
Ex hoc ergo ſit, niſi eos poſſe ultra recipere,
quam quod lege illis permiſſum eſt. Nā
cætenus cenſetur publicum ſpēdium,
quarenus lege publi. ca uel proborum cō-
ſuetudine permittitur. At ſi propter ino-
piam numerati pecunia, aut ob aliā cauſam
plus recipiant, proſecto uſura eſt, quip-
pe cum pro ſolutione illius, quod uere de-
bet pretium extorquent. Nam poſtquam
mercatorum fideiuſſores inſtituuntur, tenentur
illa lege ſoluere, uel a munere illo
& officio recedant. Et per hoc argumentū
in contrarium reſponſum cenſeto. Pretiū
enim illud non recipiunt quaſi numerato-
res pecuniæ, quam ſimpliciter debent, ſed
quaſi numeratores illius, quam ceu fideiuſ-
ſores debent, atq; adeo tamquam publicū
ſpēdium illius neceſſarij muneris. Quo
ſit, ut perſonis priuatis id non liceat. Habet
autem præterea iſtorum uſus, ut fertur,
quod ſi mercatorum pecuniam deponat,
campſor pro māiori illius gratia reſpon-
deat. Numerari campſori decem millia, ſi-
dem habeo apud ipſum, & creditum pro
duodecim, & forſan pro quindecim, quia
campſori habere numeratam pecuniam
bonum eſt lucrum. Neque uero quidpiam
uitij in hoc ſedere apparet. Nam fideiu-
bere pro alio, æſtimabile eſt pecu-
nia, atque adeo campſor
idem poteſt facere
beneficio, quod
ex tali ſu-
ſci-
pit de-
poſi-
to.

Deda-
tia.

Ad pri-
mū arg.

Cenſio

vno loco aut in vno tēpore (vt de ambobus vna dicamus) quam in alio valere. Primo ratione gradus auri vel argenti, nempe q̄ in Anglia, v. g. purius est altiorq; gradus, aut in Lusitania quā in Gallia, sicuti re vera Anglicum argentum pretiosissimum est. Secundo modo quia rarius est aurū in vna regione quam in alia, aut vice versa argentum vel aliud metallum quo numi cuduntur, abundantius. Tertio modo, quia princeps dum reipublice expedit, pretiū auget eiusdem monete quare vno tempore plus aestimatur, quā in alio. Quarto modo, quia pecunia in toto genere maior est copia in vno loco, quam in alio, atque illic adeo minoris p̄ditur, vbi autem maior est inopia, maioris aestimatur. De trib. prioribus modis p̄senti art. dicere adornamus, dicturi de quarto in subsequenti, vbi cambiorum natura potissimum est explicanda. Ad quod p̄sentem tribus conclusionibus respondetur. Prima, Cambire monetam minoris valoris, hoc est inferioris gradus auri vel argenti, pro alia superioris nisi compensatione intercedente, est manifesta iniquitas. Hoc patet. Primum, si in eadē fiat ciuitate, vt si coronas, quod deterius est aurum, pro auro ducatorum aut Castellano rum eiusdem ponderis, quod longe purius est, commutares. Nam perinde est, ac si triticum, aut vinum, aut aes, aut cuprum pro alio cambires, quod esset ex natura sua melius. Idem ergo est, si Parisijs mille scuta Gallica aliquis numeraret, vt sibi in Hispania tot puri ducati rependerentur. Res est plana, si excessus est alicuius momenti. Nā cambire ducatum Hispanum pro Hungaro, quod licet sit pretiosior, eodē apud nos argento aestimatur, nihil habet iniustitiae. Secūda conclusio. Cambire monetam minoris valoris vt idem prorsus pondus recipias, etiam cum eius valor lege auctus fuerit, iniquitatem p̄sertit vsurariam. Hanc conclusionem p̄cedenti li. q. i. constituimus, sed vt cunctas rationis diuersitatum monetarum simul componeremus, rependam duximus. Et intelligitur conclusio contra opin. Syl. in verb. vsura. §. 14. siue actio illa p̄austa fuerit, siue inopinata. Etenim dum decem tibi ducatos mutuo, quorum singuli vndecim regalibus argenteis aestimantur, si postea lege publica constituantur valere duodecim, non plura mihi debes argentea regalia, quam centum

ad decem. Atque adeo idem est, si in alia prouincia, vbi mihi soluturus ex cumulatior est aestimatio monetae. Neque est simile, vt tibi dicebamus de moneta ac de alijs rebus. Nam dum frumenti valor augetur, eadem prorsus res manet, quae secundam naturam suam non habet, nisi vnicum usum, & ideo quorū modios tibi mutuauit, totidem mihi debes etiam si plus valeat, moneta vero valor cum augetur licet nō mutet naturam metalli, mutat tamen naturam monetae quatenus rerū mensura est, ac si fa neca nostra, quae duodecim modiolis exoletur, augetur vt vt duodecim caperet, tunc enim si mutuauit tibi illam dum deo decim tā um capiebat, non debes mihi nisi aliam eiusdem quantitatis. Illic satis, vt arbitror, conclusionem confirmauimus. Tertia conclusio. Cambire moneta in vna prouincia, ut eadem in alia rependatur vbi propter raritatem metalli plus estimatur quam vbi fuit numerata, iure nō licet, sed est vsura. Exempli gratia, ducatus aureus apud nos valet regalia vndecim argentea, & apud Italos & Carlinos tredecim quae sunt regalia nostra, vel faciamus dispensationis gratia rem sic esse in more, neuisquam licet hic centum numerare ducatos, siue mutuo siue cambio, soluendos Romae aestimationem tredecim Carlinorum, nisi forsitan clementum illud in pretiū cederet traducendi pecuniam, de illo quippe nihil modo loquimur. Res est liquida quoniam perinde est ac si ero mille hic ac centum regalibus quae huic confers, velles Romae recipere mille ducenta. Dixerim, si Carlinus eiusdē sit prorsus valoris, apud illos, cuius est apud nos regale, nam forsitan nō est eiusdem valoris, Et ideo idem est fore recipere duodecim Carlinos quod vndecim regalia. Qua forte ratione liceret cambire ducati valentem in Hispania tercentum septuagintaquinque dupondia, vt redderentur in Gallia quadringenta quadraginta Turonuli. Nā Turonuli Galliae non est tanti valoris, quam dupondia Hispaniae. Contra hanc nihilominus conclusionē exiit duo argumenta, quibus via ad sublequentia minime obscura panditur. Prius est. Possent quis in Sicilia, verbī gratia, centum modios tritici mutare, restituendos sub eadem mēsurā in Hispania, vbi plus estimatur frumentū, ergo eadem lege potest centum mutuare ducatos soluendos vbi plus

Prima conclusio.

Secūda conclusio.

Syluest.

Secundus argum.
 Ad primū arg.
 Ad secundū arg.
 Ad tertium arg.
 Ad quartum arg.

valent. Secundo arguitur. Potest quis de ferre suam auream monetam à regione, vbi minus æstimatur, ad illam vbi plures habetur, atq; illic eodem modo cambire, quo pretio illic currit, potest merces minoris emere in vna regione, & pluris vendere in alia, ergo eadem ratione possum centum ducatos alicui in Hispania mutare restituendos vbi auctioris sunt valoris. Ad prius arg. istorum distinguitur antecedens potest nanque contractus ille frumenti & ratione habere mutui & ratione cambij, quorum differentia est, quod mutuum sit ratione temporis, quo expectatur solutio, eo quod qui ab altero mutuat, re caret in presentibus, cambium vero non nisi ratione loci Petrus re vera habet frumentū in Sicilia, Paulus in Hispania sit inter eos cambiū vnius pro alio. igitur vbi mutuum est, si non scitur quantum valiturum in Hispania sit tempore solutionis, licet sit contractus. Si autem fieret mutuatō ea lege vt quando carius in Hispania veniret, tunc restitueretur, iniquum esset atque usurarium, vt superioribus lib. dictum est. Cambiū ergo duarum rerum in diuersis existentium locis siue grana sint, siue quæcunque alie res ne utiquam fieri licet si plures in vno loco quā in altero æstimantur. Claret enim tunc iniquitas iniustitiæ. Pari modo censendum de pecuniarum cambio. Ad posterius denique argum. conceditur cuique liberum esse ex natura rei, nisi ciuili lege sit interdictum, pecuniam suam ad locum alium transportare vbi maioris æstimatur, & illam illic corrente loci æstimacione distrahere. Et pariter quisq; alteri potest aurum suum concedere, quod quidem sibi alibi reddat. Nam hoc non habet rationem cambij, quandoquidem in mutuo & quodammodo vt dictum est, in cambio trāsfertur dominium, & ideo non potest recipi nisi res eiusdem valoris. Ex his sit consequens quod cum in mundanis inter mercatores, vt in ista narraturi sumus scutum credito mento sepe valoris ac detrimento varietur, cauendū sunt vsuræ quæ in mutuis hac ratione detrahunt. Si quis verbi gratia vt aliorum nationum sermone loquamur, centum alteri ducatos mutuet, pretio cuius loco in vbe corrente, vbi verbi gratia ducatus, viginti octo grossis æstimatus, vt restituantur pretio in mundanis Lugdunensibus, mercatoribus taxato vbi pene certū

est ducatum valiturum grossos tringinta, vsura est manifesta, siue mutuatō in auro fiat, siue in argento. Nam in singula scuta recepturus est tunc mutuator duos grossos vltra sortem. Et vice versa si in mundanis quis mutuet mille ducenta argentea regalia, numeret ea tamen in aureis ducatis æstimacione duodecim argenteorum regalium, quo pretio inter mercatores currunt, itaque non annumerat nisi ducentos ducatos. Eo tamen pacto, vt mille ducenta regalia recipiat vbi vsu forensi ducatus non æstimatur nisi vndecim argenteis, vsuram committit. Nam cum non dederit nisi centum ducatos, vult supra recipere centum regalia. Et est notandum in hoc latere fallaciam, quod dum inter mercatores ducati aut scuti valor crescit aut decrescit, non est propter raritatem auri, de quo 3. nostra conclusio loquebatur, immo eius numerus in foro semper habet suam argenti & ætis æstimacionem, atque adeo inter mercatores qui dederit vnum aureum, non recipiet nisi, verbi gratia vdecim argentea regalia, sed fingunt illa scutorum ac ducatorum nomina quæ maiori minorive pretio æstimant. Et ideo qui mutuat aureum scutum æstimatum nundinarum pretio maiori illud argento æstimatū mutuat, quam dum illud recipit. Mercatores nanque nullam habent auri rationem aut argenti, vt statim clarius patebit. Atque hinc colligitur responsio primi argumenti in fronte quæstionis obiecti. Dū enim decem ducatos mutuas siue in auro siue in argento, nihil amplius tibi debetur quā pecuniam eiusdem valoris. Ac perinde secundū argumenti antecedens, conclusio secunda ostensum est falsum. Non enim possum crescente valore aureæ monetæ nisi illum recipere quo dum mutuaui vel cambiui æstimabitur.

ARTICVLVS II.

Vtrum licitum sit monetarum cambium, quā in diuersis locis propter copiam & inopiam totius generis moneta inæqualis sunt valoris

Restat hic de quarto modo variari monetarum valoris disputare. Fac verbi gratia, in Flādria modo propter bel-

Ad primū arg.

Ad secundū arg.

Q9 4 la, que